Anàlisi dels aspectes socials de la caça a Mallorca: distribució territorial, anàlisi per edats i gèneres, tipologies de llicències i comparatives

Antoni BARCELÓ i Bartomeu SEGUÍ

SHNB

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Barceló, A. i Seguí B. 2017. Anàlisi dels aspectes socials de la caça a Mallorca: distribució territorial, anàlisi per edats i gèneres, tipologies de llicències i comparatives. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears,* 60: 65-89. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

L'activitat cinegètica constitueix un dels principals moviments que vertebren el medi rural de les Illes Balears. A partir de la informació facilitada pel Servei de Caça del Consell de Mallorca s'avalua el ressò social del col·lectiu venatori, indicador bàsic per determinar qüestions relaciones amb el potencial de gestió dels espais cinegètics o per avaluar l'impacte econòmic de l'activitat, entre d'altres. S'analitza la distribució, l'edat, el gènere i les modalitats que practiquen les persones titulars de llicències de caça a Mallorca. En un marc socioeconòmic hipertrofitzat pel sector terciari i territorialment limitat, s'observa com la caça persisteix amb força a la majoria de municipis amb emergència de les pràctiques tradicionals i el turisme cinegètic. La manca de relleu generacional, els efectes de la crisi econòmica i la introgressió d'usos urbans són alguns dels factors limitants. Així mateix, la variable gènere marca diferències essencials entre la caça i altres activitats de lleure atesa l'escassa presència de la dona.
Paraules clau: *caça, Mallorca, societat, modalitats de caça, turisme cinegètic, gènere, planificació cinegètica.*

ANALYSIS OF THE SOCIAL ASPECTS OF HUNTING IN MALLORCA: TERRITORIAL DISTRIBUTION, ANALYSIS BY AGE AND GENDER, TYPE OF LICENSES AND EVOLUTION. The hunting activity is one of the main movements that structure the rural environment of the Balearic Islands. From the information provided by the Hunting Service of the Mallorcan Council the following are assessed among others: the social impact of the hunting collective, basic indicator to determine potential issues related to the management of hunting areas or to evaluate the economic impact of the activity. It analyzes the distribution, age, gender and types of people who practice hunting license holders of Mallorca. A geographically limited framework with a socioeconomical environment based on the tertiary sector, shows how hunting strongly persists in most municipalities with emergence of practices traditional hunting and cynegetic tourism. The lack of generational change, the effects of the economic crisis and the introgression of urban uses are some of the limiting factors. Also, gender marks an essential difference between hunting and other recreational activities given the limited presence of women.
Keywords: *hunting, Mallorca, society, hunting modalities, hunting tourism, gender, hunting management plan.*

Antoni BARCELÓ ADROVER i Bartomeu SEGUÍ CAMPANER Departament de Desenvolupament Local. Servei de Caça. Consell de Mallorca. E-mail contacte: barceloadrover@yahoo.es

Recepció del manuscrit: 18-jul-17; revisió acceptada: 2-oct-17.

Àrea d'estudi

El present estudi s'emmarca dins l'àmbit regional de Mallorca (3.626 km^2), illa situada en la conca mediterrània occidental i que forma part de l'arxipèlag de les Illes Balears. Des del punt de vista físic, la serra de Tramuntana és l'element més característic. Es tracta d'una alineació muntanyosa que s'estén paral·lela a la costa septentrional i on es localitzen les màximes altures (el puig Major amb 1.445 m és la cota principal). Al costat oposat de l'illa, s'hi troben les serres de Llevant, amb diverses elevacions que superen els 500 m. Entre les dues serralades s'hi troben espais planers o amb relleus aturonats.

El clima insular és mediterrani i quan a vegetació, la garriga d'ullastre (*Olea europaea* var. *sylvestris*) i olivella (*Cneorum tricoccom*) es distribueix àmpliament per tota l'illa. La formació arbrada més destacada i d'àmplia distribució són els pinars de *Pinus halepensis*. L'alzinar (*Quercion illicis*) abunda a les zones elevades de la serra de Tramuntana, i en menor mesura a redols aïllats de les serres de Llevant i de l'interior. A la Serra, a més de 1.000 m s'hi localitza el domini culminal baleàric amb abundància d'endemismes. La qualitat ambiental i l'estructura de la vegetació és fonamental per a les espècies cinegètiques, i algunes en poden ser bioindicadors mentre que altres poden modificar negativament el medi per sobrepoblació. Algunes espècies de caça menor tenen l'autoecologia lligada a la dinàmica d'agroecosistemes conformats durant segles pels usos tradicionals del sòl, i actualment troben com a factor limitant pràctiques agrícoles, l'efecte ecotò i el mosaic ambiental. Dues espècies que caracteritzen cinegèticament l'illa de Mallorca, el tord (*Turdus philomelos*) i la guàtlera (*Coturnix coturnix*) estan lligades de forma indissoluble a dos dels conreus que formen la trilogia mediterrània; l'olivera i el cereal.

Pel que fa a fauna terrestre, el major dels herbívors és la cabra (*Capra hircus* cf. *dorcas* / *Capra hircus*). Altres mamífers presents són la geneta (*Genetta genetta*), el mart (*Martes martes*) i el mostel (*Mustela nivalis*). Les aus constitueixen un grup faunístic abundant, amb espècies endèmiques com el virot petit (*Puffinus mauritanicus*) o el busqueret coallarg (*Sylvia balearica*). Són presents també diferents espècies de rosegadors, ratapinyades, rèptils i amfibis, i dintre del darrer grup destaca el ferreret (*Alytes muletensis*) autèntic fòssil vivent i endèmic.

El grau de protecció territorial segons la *Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental* (LECO) és pròxima al 20 %. Paral·lelament, la superfície de Mallorca protegida per la *Llei 1/1991, d'Espais Naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears* és d'entorn el 32 % en la categoria d'Àrea Natural d'Especial Interès i de poc més del 5 % en la categoria d'Àrea Rural d'Interès Paisatgístic. El 2011, la serra de Tramuntana va ser declarada Patrimoni de la Humanitat en la categoria de Paisatge Cultural per la Unesco.

En referència a la geografia humana, l'any 2016 la població insular és de 861.430 persones (www.ibestat.caib.es) el que suposa una densitat de població de 237,57 habitants/km^2. Administrativament, Mallorca està estructurada en 53 municipis i la capital és Palma de Mallorca.

La població mostra una desigual distribució territorial, essent Palma de Mallorca, el municipi que acull a la major part dels residents, concretament un 46,04 % del total insular. El 53,96 % restant es

troba repartit entre els altres 52 municipis, si bé, Alcúdia, Calvià, Inca, Llucmajor, Manacor i Marratxí superen els 20.000 habitants i entre les 6 localitats sumen entorn al 25 % de la població de l'illa.

L'estructura econòmica de Mallorca està marcadament terciaritzada (Taula 1). Les activitats del sector primari a Mallorca han passat de ser les més importants fins a mitjan segle XX, a tenir un paper molt secundari, si bé la hobby agricultura / ramaderia i l'agricultura a temps parcial contribueixen a mantenir una certa fisonomia agrària dins el paisatge mallorquí. Quan al sector secundari, des de la dècada de 1970, la indústria tradicional ha sofert un important retrocés si bé la construcció ha copsat el gruix de treballadors. Els serveis són totalment capdavanters en l'economia insular, atesa la forta interrelació amb el turisme. El 2015, 15.370.647 turistes van visitar Mallorca (www.ibestat.caib.es). Una situació derivada d'aquest tipus de turisme consolidat durant els mesos d'estiu és l'elevada estacionalitat que incideix sobre la població activa, els serveis i les infraestructures.

En conjunt, el territori insular respon al model d'un paisatge geogràfic molt variat, amb espais naturals de gran interès ambiental combinats amb àrees d'alta humanització. La caça és una de les darreres pràctiques tradicionals d'alta interrelació entre l'ésser humà i la natura que reclama el seu espai vital dins una societat i un medi que es forgen de manera creixent entorn a la terciarització econòmica i als estils de vida urbans.

Taula 1. Distribució percentual dels actius per sector econòmic a Espanya i Balears, mitjana any 2016.
Table 1. *Percentage distribution of assets by economic sector in Spain and Balearic Islands, average 2016.*

Actius	Illes Balears	Espanya	Diferència
Agricultura	0,8	4,4	-3,6
Indústria	6,2	11,8	-5,6
Construcció	8,9	5,5	3,4
Serveis	77,8	67	10,8
Persones en atur *	6,3	11,2	-4,9

Font: www.ine.es Source: www.ine.es
*Persones en atur que cerquen la primera feina o que han deixat el seu lloc de feina fa més d'un any.

La complexitat de les xifres de la caça a Espanya

La realitat cinegètica a Espanya és complexa, més encara quan les dades disponibles són en molts de casos poc precises, parcials i/o aproximatives. Existeixen treballs d'investigació (Martinez-Jauregui *et al.,* 2011) que constaten que l'estadística oficial de la caça Espanya és incompleta, es troba dispersa i no és homogènia. Malgrat això, com a principals fonts estadístiques per a la localització de dades sobre llicències, espais de caça i captures entre 1972 i 2007 (Martinez-Jauregui *et al.,* 2011) cal considerar l'Anuario de Estadística Agraria (1972-2003, 2005 i 2006, Ministerio de Agricultura / Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino), l'Anuario de Estadística Forestal (2005, 2006 i 2007, Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino), els informes d'activitats (1972 - 1983) i els informes sobre forests i conservació de la natura (1984-1987) de l'Instituto Nacional para la Conservación de la Naturaleza (Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación), a més d'alguns anuaris estadístics dels departaments / serveis de medi ambient de les Comunitats Autònomes (amb freqüència de publicació variable). El cert és que les estadístiques de caça són eines essencials per entendre la

realitat econòmica, territorial ecològica i social de l'activitat cinegètica.

En termes econòmics, Garrido (2012) indica que la caça a Espanya genera 3.635.756.996 € i uns 54.000 llocs de feina.

En relació amb l'ocupació territorial, segons les dades recollides en l'estadística anual de caça del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España (2009 i 2010) complementades amb l'informe *La caza en las autonomías* (Trofeo, 2010) entorn a 43.019.411 ha del territori espanyol es correspon amb terrenys cinegètics, la qual cosa suposa el 85,02% del conjunt total.

La diversitat ambiental i faunística espanyola es reflexa també en l'existència d'un complex catàleg cinegètic composat per més de 50 espècies a les quals s'associa un ampli i divers repertori de modalitats de caça. En caça major, destaquen les captures de porc senglar i de cérvol (85 % del total de peces de caça major capturades), mentre que en caça menor sobresurten, el conill, el tord, la perdiu, el tudó / colom i la guàtlera (85 % del total de peces de caça menor capturades).

Segons l'estadística anual de caça proporcionada pel *Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España* (2010) existeixen a l'Estat espanyol 1.078.852 llicències de caça. Cal dir que aquesta xifra s'ha obtingut amb la informació aportada per la majoria de comunitats autònomes encara que per a l'any 2010 les comunitats de Galícia, Extremadura, Astúries i part d'Aragó no han aportat dades. En aquest sentit, s'han completat les xifres absents amb les llicències d' anys anteriors i obtingudes a partir de la mateixa font.

Atenent a dades del 2005 i del 2010 més de la meitat de les llicències de caça espanyoles (53 % i 55,52 %, respectivament) s'han expedit a les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Castella-la Manxa i Castella i Lleó, xifres que segons Rengifo Gallego (2008) no guarden relació directa con el seu potencial demogràfic (molt inferior a la meitat del total nacional), encara que sí es pot establir certa correspondència amb la superfície i les seves potencialitats cinegètiques.

Segons l'informe *La caza en las autonomías* (Trofeo, 2010), les llicències de caça descendeixen poc a poc per tota Espanya. Hi intervenen raons com l'encariment de la caça i la desaparició dels terrenys lliures, els exàmens del caçador i d'armes i, en definitiva, una falta de relleu generacional. Les grans ciutats no són el millor lloc per a aficionar-se a la caça, i menys amb les opcions que existeixen en l'actualitat. Per la seva banda, Martínez Garrido (2009) en referència a la disminució de caçadors des de 1985, apunta, a més de les causes descrites, els canvis en les formes de caça tradicionals a conseqüència de la comercialització que desanimen als caçadors d'abans o el menor atractiu d'aquesta activitat en els joves, sobretot residents a medis urbans, en bona mesura pels atacs de l'ecologisme a la caça com a activitat contrària a la conservació.

López Ontiveros (1994) estableix que la caça és una activitat molt important a Espanya i no pot romandre al marge de la reflexió del geògraf. En aquesta línia, classifica les comunitats autònomes espanyoles en ofertants, demandants i equilibrades en funció de cinc indicadors cinegètics (núm. de llicències de caça, núm. de peces de caça major, pes de la caça, espais vedats i renta generada per la caça). Castella-La Manxa i Extremadura es posicionen com a ofertants. Aragó i Castella-Lleó tenen tendència a ser-ho. Andalusia es mostra com una comunitat equilibrada entre oferta i demanda. Galícia, Astúries, País Basc, La Rioja, Catalunya,

Madrid, València i Múrcia són demandants. I, amb tendència a la demanda o mal definits s'hi troben Cantàbria, Navarra, Balears i Canàries.

Arran dels arguments anteriors, es prou evident que el vessant social de la caça és essencial per poder avaluar la importància de l'activitat en el seu conjunt. Els indicadors que ofereixen el nombre de llicències de caça o el nombre total de titulars (atès que una persona pot tenir més d'una llicència per caçar) adquireixen un paper bàsic per poder oferir una visió real del paper que desenvolupa la venatòria en espai determinat i avaluar, entre d'altres, les repercussions econòmiques, territorials o culturals.

Als efectes de la Llei 6/2006 balear de caça i pesca fluvial, el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears es classifica en terrenys cinegètics i terrenys no cinegètics. Són terrenys cinegètics els vedats de caça, les zones de caça controlada i els terrenys gestionats d'aprofitament comú. Alhora, els vedats es classifiquen en vedats de societats locals, vedats particulars, vedats socials, vedats públics i vedats intensius. D'altra banda, són terrenys no cinegètics i, per tant, sostrets de manera permanent als aprofitaments cinegètics els refugis de fauna i les zones inhàbils de caça (Taula 2). En data d'1 de gener de 2013 a Mallorca es recompten 1.466 vedats de caça amb una superfície de 280.276,11 ha (77,43 % de la superfície insular), 6 zones de caça controlada amb un total de 1.670,58 ha (0,46 % de l'illa) i 75 refugis de fauna que inclouen 8.531,37 ha (2,35 % de la superfície insular). La resta de l'espai, una vegada excloses les zones urbanes i construïdes, suposa unes 51.072,08 ha (14,11 % de la superfície). Són els anomenats terrenys d'aprofitament comú, en els quals es podrà caçar sempre i quan disposin d'un pla tècnic o l'ajuntament d'allà on es trobin s'hagi acollit al pla d'ordenació previst a l'article 25 del Reglament 1/2012 del Consell Insular de Mallorca. En conjunt, entorn al 92 % del territori és susceptible d'aprofitament cinegètic.

L'associacionisme en matèria de caça a Mallorca es composa per 86 associacions, amb implantació a pràcticament tots els municipis (Barceló *et al.,* 2015). Considerant la gran superfície sobre les que actuen les societats de caçadors (1/3 de la superfície vedada en el cas de Mallorca, bona part amb un alt grau de conservació), la relació de les seves activitats amb la con-

Taula 2. Tipologies de terrenys cinegètics i no cinegètics, 2013.
Table 2. *Types of hunting and non hunting areas, 2013.*

	Vedats de societats locals	Vedats particulars	Vedats socials	Vedats intensius	Zones de Caça Controlada	Vedats públics	Refugis de fauna	Zones inhàbils	Terrenys aprof. comú Comú
Número	78	1.388	0	5	6	0	75	0	-
Superfície (ha)	100.836,03	179.440,08	0	1005,21	1.670,58	0	8.531,37	0	51.072,08
% sobre total insular	27,85	49,57	-	Veure nota	0,46	-	2,35	-	14,11

Font: Elaboració pròpia a partir de dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.
Nota: els vedats intensius són alhora vedats particulars.

servació de la biodiversitat, la seva implantació en el medi rural, el seu model social i la seva vocació participativa i democràtica en la presa de decisions, les dota en el seu conjunt d'un extraordinari potencial com a eina de conservació (Gutiérrez, 2013).
El rerefons venatori és fa palès entorn a la quantitat i qualitat d'elements de pedra en sec espargits arreu del medi rural i que es troben estretament lligats amb alguna de les modalitats de caça genuïnes de l'illa (Barceló i Grimalt, 2014). No obstant això, un estudi radiogràfic del component social de la caça resulta imprescindible per complementar la bibliografia citada anteriorment, si bé cal considerar que existeixen treballs geogràfics de referència com ara els de Brunet (1985 i 1988), Aguilar i Mayol (1988) i Barceló (2009 i 2015).

Objectiu i metodologia

L'objectiu principal de l'article es obtenir i analitzar dades recents sobre el nombre total de persones que practiquen la caça a Mallorca. És tracta de respondre a una de les preguntes claus que sovint es planteja dins el sector: Quants de caçadors/es hi ha a Mallorca?. Complementàriament i entre d'altres qüestions plantejades, també s'intentarà esbrinar la distribució territorial, les edats i els gèneres de les persones amb afició venatòria.

La metodologia ha consistit en elaborar una base de dades de titulars de llicències de caça, tenint en compte el període d'un any natural, comprès entre l'1 de gener i el 31 de desembre 2013. La informació ha estat facilitada per l'administració competent en matèria cinegètica, que és el Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca. Els camps necessaris per a l'anàlisi pretès són: identificador alfanumèric de cada persona, municipi en el qual s'adscriu la persona titular de llicència de caça, data de naixement, tipus de llicència i gènere. D'acord amb aquestes dades es realitzen càlculs d'ordenació i filtre amb el full de càlcul Microsoft Excel, sempre tenint en compte que l'objectiu primari de l'estudi és disposar del nombre total de persones que practiquen la caça, no de llicències, per la qual cosa els registres s'han hagut de depurar amb un alt nivell de detall atès que una mateixa persona pot disposar de vàries llicències de caça. L'anàlisi cartogràfica i la representació temàtica de dades s'ha realitzat amb el programa SIG ArcGIS, Arcmap 10. En tot moment s'ha respectat la Llei de Protecció de Dades.

Una illa amb qualitats cinegètiques úniques

Mallorca compta amb una llarga i extensa tradició cinegètica (Barceló, 2009). El recurs cinegètic a l'illa està constituït per un total de 27 espècies, de les quals 3 són mamífers i 24 aus, algunes de les quals són sedentàries i les altres migratòries. En caça menor, destaquen el conill (*Oryctolagus cuniculus*), la llebre (*Lepus granatensis*), la perdiu (*Alectoris rufa*), el tudó (*Columba palumbus*), la tórtora salvatge (*Streptopelia turtur*), la tórtora turca (*Streptopelia decaocto*), la cega (*Scolopax rusticola*), el tord (*Turdus philomelos*), i el collverd (*Anas platyrhynchos*) com a anàtid més abundant. Pel que fa a caça major, la cabra salvatge mallorquina o *Balearean boc (Capra hircus* cf. *dorcas)* constitueix una població singular d'introducció antròpica única en el món i és el leitmotiv que situa

Mallorca en el mapa de caça internacional. La cabra salvatge és present a l'illa fa més de 4.000 anys (Seguí *et al.,* 2005) mentre que altres poblacions de cabres assilvestrades (*Capra hircus*) són d'introducció recent a partir de races productives modernes. Alguns zooarqueòlegs es refereixen als caprins d'introducció ancestral en illes mediterrànies, com la cabra salvatge mallorquina, esmentant-los com a *C. aegagrus* (Masseti, 2009; 2014). Aquí la citarem com a *C. hircus* apel·lant a la claretat respecte d'aspectes legals, com ara llistats de conservació que es refereixen a *C. aegagrus* només pel que fa al bezoar del Pròxim Orient. Veure també *Capra dorcas* Reichenov (1888), una població molt similar a la mallorquina descrita a l'illa Youra.

De la mateixa manera que les poblacions caprines úniques i exclusives, també són immensament valuosos els cans de raça autòctona: el ca eivissenc, el ca rater i el ca mè (aquest darrer considerat per la FAO en perill d'extinció). Aquestes races formen part de la cultura i del patrimoni mallorquí, i que actualment serien molt difícils de conservar sense la funcionalitat que històricament va motivar la seva evolució, sense un rendiment que inciti a la conservació i de pas a la seva explotació com a animals que en un altra entorn serien inviables (Mas, 2014).

Quan a les formes caça, són d'especial protecció normativa i interès antropològic les modalitats tradicionals, enteses com a pràctiques úniques i originàries del territori insular. La caça del tord a coll, la caça de cabres amb cans i llaç, la caça amb cans eivissencs i la caça de la perdiu amb reclam i bagues són exclusives de les Balears. Altres modalitats tradicionals convencionals no genuïnes de les illes són la caça amb cans llebrers, la caça amb aus de falconeria, la caça del conill amb fura, la caça amb arc, la caça del tord amb reclam a barraca i la caça de la perdiu amb reclam mascle i escopeta. Aquestes modalitats han evolucionat en el temps, de generació en generació, i mantenen una essència cinegètica ancestral en la qual el coneixement dels costums de la presa aguditzaven l'enginy del caçador per definir el mètode de captura, que ha de ser intrínsecament sostenible per poder perdurar en el temps.

Els caçadors. Resum diacrònic de l'evolució 1933 -2010

L'interès ecològic social, econòmic, en fi, geogràfic del fenomen cinegètic és elevat i justifica més investigacions i estudis dels que fins avui s'han publicat (Aguilar i Mayol, 1988). Així mateix, la caça també s'entén com una activitat recreativa alhora que productiva alternativa als problemes de l'agricultura (Binimelis i Ordinas, 2006).

Per avaluar la importància social de la caça a Mallorca resulta fonamental quantificar el nombre total de practicants. Abans d'entrar en detall sobre la situació actual, es presenta una evolució històrica del nombre de llicències de caça expedides en el conjunt de les Illes Balears entre 1933 i 2010 (Taula 3 i Fig. 1), a partir de diferents fonts, malgrat no es disposa de dades per als dos primers anys de la dècada de 1970 atenent que per a 1971 les dades estan repartides entre els Governs Civils i ICONA i les de 1972 no s'han localitzades (Aguilar i Mayol, 1988). També cal indicar que a partir de l'any 2005, el Govern de les Illes Balears començà a expedir llicències anuals, bianuals i trianuals, i alhora es produeixen canvis en el tipus de programes informàtics de gestió de dades de llicències,

per la qual cosa aquestes dades s'han d'interpretar dins un context de variació metodològica a l'hora de realitzar recomptes. Altrament, a partir de l'any 2010, les competències en matèria de caça són transferides als respectius Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, amb la conseqüent dispersió de dades.

La tendència general del nombre de llicències de caça és creixent des de 1933, exceptuant alguns casos com l'any 1936 (inici de la Guerra Civil espanyola), el període de postguerra durant la dècada de 1940, els anys d'arribada de la mixomatosi del conill (1955 - 1959) o l'any de l'explosió nuclear de Txernòbil (abril de 1986) i en el qual el Parlament va prohibir la caça d'aus migratòries. La possessió de llicència de caça com a condició *si ne qua non* per a practicar l'activitat no és extrapolable a la caça per supervivència d'antany, el que fa que el nombre de llicencies no sigui un estimador directe de la pressió de caça històrica. D'altra banda, s'ha de considerar el gran bot quantitatiu en el nombre de llicències entre 1970 i 1973, període en què gairebé es dupliquen les xi-

Taula 3. Evolució del nombre de llicències de caça a les Illes Balears entre 1933 i 2010.
Table 3. *Evolution of the number of hunting licenses in the Balearic Islands between 1933 and 2010*

Any	Llicències	Any	Llicències	Any	Llicències
1933	3.811	**1959**	1.653	**1985**	31.336
1934	6.489	**1960**	1.770	**1986**	25.874
1935	4.201	**1961**	1.929	**1987**	26.091
1936	893	**1962**	2.283	**1988**	26.508
1937	2.539	**1963**	2.795	**1989**	27.521
1938	2.304	**1964**	3.390	**1990**	26.961
1939	3.667	**1965**	4.387	**1991**	26.603
1940	3.218	**1966**	5.343	**1992**	26.067
1941	3.722	**1967**	6.501	**1993**	26.741
1942	7.641	**1968**	9.908	**1994**	26.396
1943	5.411	**1969**	11.123	**1995**	26.150
1944	4.970	**1970**	11.890	**1996**	26.507
1945	2.316	**1971**	S/D	**1997**	25.225
1946	2.794	**1972**	S/D	**1998**	25.849
1947	2.539	**1973**	20.065	**1999**	25.277
1948	2.625	**1974**	21.190	**2000**	24.912
1949	2.173	**1975**	23.894	**2001**	24.745
1950	1.984	**1976**	24.093	**2002**	24.436
1951	2.138	**1977**	23.932	**2003**	23.702
1952	2.081	**1978**	24.543	**2004**	22.997
1953	2.253	**1979**	24.302	**2005**	25.757
1954	2.246	**1980**	25.312	**2006**	28.516
1955	2.217	**1981**	27.532	**2007**	27.187
1956	1.497	**1982**	29.050	**2008**	27.694
1957	1.313	**1983**	29.081	**2009**	28.172
1958	1.476	**1984**	29.132	**2010**	19.304

Font: Les dades entre 1933 i 1982 s'han recollit d'Aguilar i Mayol (1988), entre 1983 i 2003 provenen de l'Anuario de Estadística Agraria, les de 2004, 2006 i 2007 de l'Estat del Medi Ambient de les Illes Balears (2009) i les de 2005, 2008, 2009 i 2010 de la Dirección General de Desarrollo Rural i Política Forestal del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España.
Source: The data between 1933 and 1982 comes from Aguilar i Mayol (1988), between 1983 and 2003 comes from Anuario de Estadística Agraria, the dates of 2004, 2006 i 2007 proceeds from Estat del Medi Ambient de les Illes Balears (2009) and the info about 2005, 2008, 2009 and 2010 comes from Dirección General de Desarrollo Rural i Política Forestal del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España.

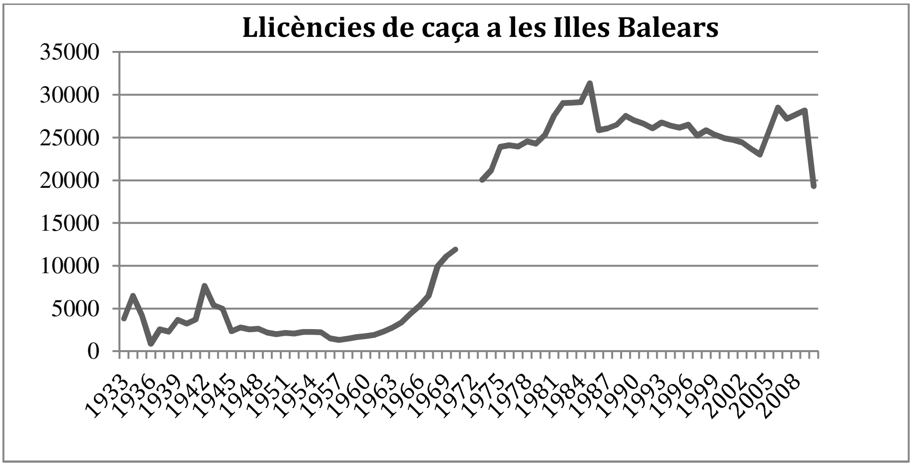

Fig. 1. Evolució de les llicències de caça a les Illes Balears entre 1933 i 2010. Font: Elaboració pròpia, a partir de les dades de la taula 3.
Fig. 1. *Evolution of hunting licenses in the Balearic Islands between 1933 and 2010 Source: Own elaboration, based on the data in table 3.*

fres. Això és degut principalment a l'entrada en vigor de nova normativa cinegètica com la Llei de Caça de 1970 i el decret que la desenvolupà de 1971. L'augment espectacular i continuat de llicències de caça entre la dècada dels quaranta i dels vuitanta del segle XX és un dels indicadors que nombrosos geògrafs espanyols (López Ontiveros, 1994) utilitzen per definir el boom cinegètic espanyol i que s'associa, entre d'altres causes, al desenvolupament social i a l'increment de la motorització.

El 2010 mostra una fortíssima caiguda del nombre de llicències de caça en relació als anys anteriors, que malgrat s'hagi de considerar un marge d'error degut a les causes estructurals i metodològiques apuntades, reflexa el que pot ésser un punt d'inflexió que s'intentarà avaluar al llarg de l'article.

A partir de les dades relatives a les llicències de caça es pretén determinar el nombre total i les característiques de les persones practicants de la caça a Mallorca. Per conèixer el nombre, les característiques, la distribució municipal i el seu pes dins el conjunt de la societat es disposa de dades sobre titulars de llicències de caça residents del 2013 i es comparen amb el padró de població del mateix any (Taula 4).

En el període d'estudi hi ha registrades un total de 18.236 persones amb alguna llicència de caça. El municipi amb major nombre és Palma amb 4.409 titulars (24,18% del total) seguit de Llucmajor amb 1.075 (5,89% del total), Manacor amb 889 (4,87% del total), Sóller amb 763 (4,18% del total), Felanitx amb 751 (4,12% del total), Inca amb 631 (3,46% del total) i Marratxí amb 593 (3,25% del total). Aquests 7 municipis sumen prop del 50 % del total de titulars de llicències de caça a Mallorca.

D'altra banda, els municipis amb menor nombre són Fornalutx amb 9 (0,05% del total), Escorca amb 15 (0,08 del total), Banyalbufar i Estellencs, ambdós amb 16 (0,09% del total), Deià amb 33 (0,18% del total), Búger amb 40 (0,22% del total) i

Taula 4. Relació per municipis de titulars de llicència de caça, percentatge de titulars de llicències de caça sobre el total, població i percentatge de titulars de llicència de caça sobre el total de població, 2013.

Table 4. *Relation by municipalities of hunting license holders, percentage of hunting licenses over the total, population and percentage of owners of hunting licenses over the total population, 2013.*

Municipi	Titulars de llicència de caça 2013	% sobre el total de titulars de llicència de caça	Població 2013	% de titulars sobre població total 2013
Alaró	367	2,01	5.217	7,03
Alcúdia	299	1,64	20.163	1,48
Algaida	326	1,79	5.382	6,06
Andratx	153	0,84	10.748	1,42
Ariany	66	0,36	914	7,22
Artà	248	1,36	7.415	3,34
Banyalbufar	16	0,09	583	2,74
Binissalem	164	0,90	7.792	2,10
Búger	40	0,22	1.029	3,89
Bunyola	261	1,43	6.619	3,94
Calvià	518	2,84	52.272	0,99
Campanet	153	0,84	2.581	5,93
Campos	497	2,73	10.144	4,90
Capdepera	174	0,95	11.247	1,55
Consell	108	0,59	3.834	2,82
Costitx	74	0,41	1.192	6,21
Deià	33	0,18	756	4,37
Escorca	15	0,08	252	5,95
Esporles	200	1,10	4.991	4,01
Estellencs	16	0,09	369	4,34
Felanitx	751	4,12	17.359	4,33
Fornalutx	9	0,05	692	1,30
Inca	631	3,46	31.032	2,03
Lloret	75	0,41	1.251	6,00
Lloseta	290	1,59	5.680	5,11
Llubí	101	0,55	2.324	4,35
Llucmajor	1.075	5,89	37.257	2,89
Manacor	889	4,87	41.049	2,17
Mancor	151	0,83	1.321	11,43
Maria	124	0,68	2.140	5,79
Marratxí	593	3,25	35.258	1,68
Montuïri	170	0,93	2.838	5,99
Muro	230	1,26	6.977	3,30
Palma	4.409	24,18	398.162	1,11
Petra	167	0,92	2.806	5,95
Pollença	456	2,50	16.200	2,81
Porreres	349	1,91	5.496	6,35
Puigpunyent	57	0,31	2.010	2,84
Sa Pobla	286	1,57	12.901	2,22
Sant Joan	89	0,49	1.973	4,51
Sant Llorenç	158	0,87	7.857	2,01
Santa Eugènia	90	0,49	1.723	5,22
Santa Margalida	307	1,68	12.243	2,51
Santa Maria	287	1,57	6.500	4,42
Santanyí	444	2,43	11.784	3,77
Selva	262	1,44	3.869	6,77
Sencelles	112	0,61	3.234	3,46
Ses Salines	182	1,00	5.273	3,45
Sineu	163	0,89	3.715	4,39
Sóller	763	4,18	14.229	5,36
Son Servera	229	1,26	11.146	2,05

Valldemossa	124	0,68	2.042	6,07
Vilafranca	146	0,80	2.922	5,00
Altres	217	1,19	0	0,00
Indet.	122	0,67	0	0,00
TOTAL	**18.236**	100,00	**864.763**	2,11

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca i IBESTAT (Institut d'Estadística de les Illes Balears).
Source: Own elaboration based on data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local and IBESTAT (Institute of Statistics of the Balearic Islands).

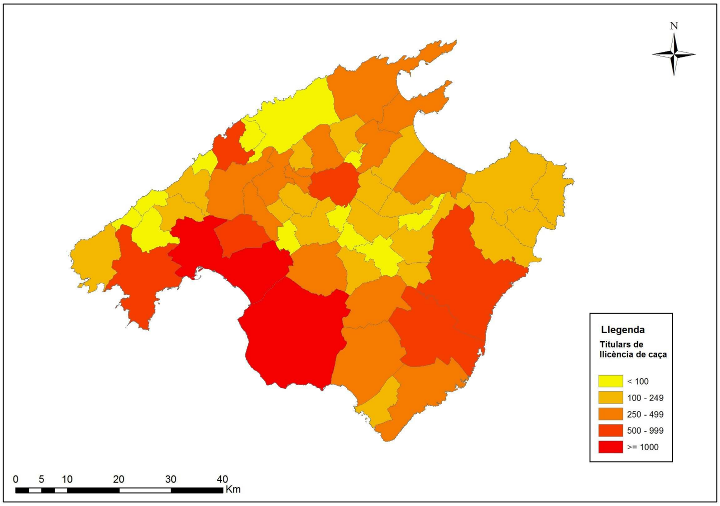

Fig. 2. Distribució municipal dels titulars de llicències de caça. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Fig. 2*. Municipal distribution of hunting license holders. Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.*

Puigpunyent amb 47 (0,31 % del total). Aquests 7 municipis assoleixen poc més de l'1% del total de titulars de llicències de caça

Analitzant les dades de la Taula 4 s'observa que hi ha una correlació positiva lògica entre el nombre de persones titulars de llicències i el total de població dins les demarcacions municipals. No obstant això, s'observen contraposicions a aquesta regla genèrica com ara el cas de Campos que amb poc més de 10.000 habitants aporta gairebé un total de 3% del total de caçadors o Capdepera, Son Servera i Andratx que, amb poblacions d'entorn als 10.000 i 11.000 habitants, sols aporten al voltant de l'1% de titulars de llicències de caça al conjunt de l'illa. Aquestes variacions poden tenir relació amb l'origen de la població i l'orientació econòmica del municipi. Sovint, a major presència de població estrangera i orientació econòmica turística, menor és la presència de caçadors, i viceversa.

En un altre ordre territorial, si es realitza una comparativa entre Palma i la part forana (la resta de municipis de l'illa), la capital amb un 46,04 % de la població aporta el 24,18 % dels titulars de llicències de caça mentre que la part forana amb un

53,96 % de la població n'aporta el 75,82 % restant (Fig. 2). El gruix de practicants de la caça es reparteix principalment pels pobles, els quals tenen uns majors lligams rurals que la ciutat.

La mitjana de persones practicants de la caça sobre la població total de Mallorca és del 2,11 %, sempre amb valors superiors a la part forana que a la ciutat. Els municipis amb majors proporcions són Mancor (11,43 %), Ariany (7,22 %) i Alaró (7,03 %). La majoria de municipis amb un percentatge superior als 5 % són de la Tramuntana o de l'interior de l'illa. Per contra, el municipis amb menor nombre de titulars de llicències de caça en relació amb la població total són Calvià (0,99 %), Palma (1,11 %) i Fornalutx (1,30 %). Els municipis amb menys d'un 3 % es corresponen majoritàriament amb les majors concentracions urbanes i les seves àrees d'influència, i municipis litorals amb alta activitat turística (Fig. 3).

A Palma, el percentatge de caçadors sobre la població total és de l'1,11 % mentre que a la part forana és del 2,89 %.

Anàlisi d'edats i sexe: desigualtats en clau G (generacions i gènere)

L'anàlisi d'edats de les persones practicants de la caça a Mallorca mostra que el 2,12 % té menys de 21 anys, el 19,36 % té entre 21 i 40 anys, el 41,72 % té una edat entre els 41 i els 60 anys, el 33,97 % té entre 61 i 80 anys, un 2,66 % té més de 81 anys i, finalment, d'un 0,17% no es disposen de dades (Taula 5). En conjunt, hi ha 5.207 titulars de llicències de caça que tenen 65 o més anys, la qual cosa equival a dir que un 28,55 % dels titulars de llicèn-

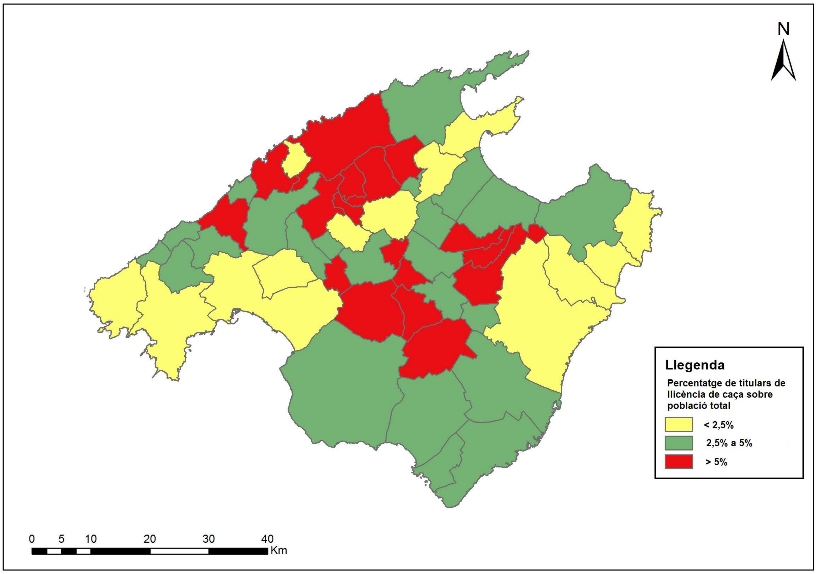

Fig. 3. Titulars de llicència de caça en relació amb la població total. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.

Fig. 3. *Hunting license holders in relation to the total population. Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.*

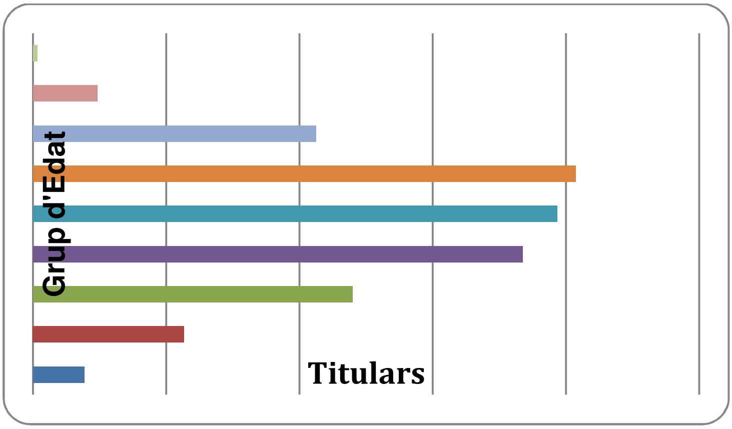

Fig. 4. Grups d'edat dels titulars de llicències de caça. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Fig. 4. *Aged group of hunters. Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.*

Taula 5. Grups d'edats de les persones titulars de llicències de caça.
Table 5. *Aged groups of hunters.*

Grup d'edat (anys)	Titulars	Percentatge
<21	386	2,12
21 - 30	1.135	6,22
31-40	2.396	13,14
41-50	3.676	20,16
51-60	3.932	21,56
61-70	4.071	22,32
71-80	2.124	11,65
>81	485	2,66
Indet.	31	0,17
Total	**18.236**	**100,00**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.

cies de caça de Mallorca són persones jubilades.

En termes generals, s'observa una clara tendència a l'envelliment dels titulars de llicències de caça i una notable manca de relleu generacional (Fig. 4). Els grups d'edats fins a 50 anys assoleixen poc més d'un terç (41,71 %) del total de titulars de llicències de caça mentre que la resta és significativament superior (58,29%). La mitjana d'edat de la persona titular de llicència de caça és de 53,5 anys.

Quan a gèneres, 1,64 % del total de persones titulars de llicència de caça són dones i el 98,36 % són homes, la qual cosa indica el paper pràcticament testimonial del gènere femení en el món cinegètic, quantitativament parlant.

Anàlisi fi de dades: distribució de caçadors/es per municipis i en relació amb la població a partir 15 anys.

Per afinar més encara les dades, es presenta una distribució municipal dels titulars de llicències de caça per gèneres masculí i femení (Taula 6, 3ra i 4ta columnes).

Pel que fa al gènere femení, els municipis amb major nombre absolut de llicències de caça són Palma amb 81 (27,64 % del total), Manacor i Llucmajor amb 20 (6,82 % del total), Marratxí amb 13 (4,73 % del total) i Sóller i Inca amb 12 (4,09 % del

total). D'altra banda, 10 municipis, no disposen de cap titular de llicència de caça femenina.

Així mateix, també s'analitza el percentatge de titulars de llicències de caça en relació amb la població a partir de 15 anys (Taula 6, columnes 7a i 8a), atès que l'edat mínima per poder disposar de llicència de caça és de 14 anys, i el llindar d'edat més proper al qual s'ha pogut obtenir dades de població és el de 15 a 19 anys.

En funció d'aquest criteri es comparen, en l'àmbit municipal, els titulars de llicència de caça amb la població masculina i femenina a partir de 15 anys. Tenint en compte aquesta nova classificació, el 2,50 % de la població a partir de 15 anys és titular de llicència de caça (el 4,90 % en relació amb la població masculina i el 0,08 % quan a la població femenina). Pel que fa a la població masculina, a Selva, Ariany i Alaró s'observa com més del 15 % de la població a partir de 15 anys disposa de llicència de caça, a Mancor s'arriba al 25,88 %, i són nombrosos els municipis amb xifres superiors al 10 %. En referència a la població femenina, les xifres percentuals són molt baixes en termes generals. Sols Mancor, Estellencs i Escorca tenen més d'1 % de titulars de llicència de caça femenins sobre la població femenina a partir de 15 anys. Als municipis d'Alaró, Ariany, Artà, Banyalbufar, Bunyola, Costitx, Lloseta i Selva hi ha entre un 0,30 % i un 0,77 % de titulars femenins amb llicència de caça sobre la població femenina a partir de 15 anys.

Malgrat el col·lectiu cinegètic sigui majoritàriament masculí, existeixen referències que descriuen l'important paper de la dona en el món de la caça. Per exemple, l'Arxiduc Lluís Salvador d'Aústria (1847-1915) a l'obra *Las Baleares por la palabra y el grabado* esmenta que la caça a coll és molt popular entre els pagesos de les zones muntanyoses sobretot a Valldemossa, on tothom disposa de dos o tres colls, i fins i tot, hi participen sovint les dones. Rullan (1986) esmenta que és habitual la denominació de colls amb el nom de personatges femenins del món pagès com és el coll de *sa Madona*. Francisca Colom Colom "Sa Rosseta" de Valldemossa (Cañellas, 1992) reconeix que va començar a caçar de nina amb el seu pare. Tal i com argumenten aquests testimonis una modalitat de caça en la qual han participat activament les dones és en la caça de tords a coll. Aquesta situació avui encara perdura, ja que molts de municipis amb presència de llicències de caça femenines es situen a indrets on la caça a coll és una de les principals modalitats.

Les llicències de caça i el valor de les modalitats pròpies

A Mallorca hi ha diferents tipus de llicències de caça segons la modalitat a practicar i l'edat del caçador. Són les següents:

Classe A. Són les llicències per caçar amb armes de foc i qualsevol altre procediment autoritzat.

Classe B. Són les llicències per caçar amb qualsevol procediment autoritzat, excepte amb armes de foc (caça de la perdiu amb reclam i bagues, falconeria, cans de caça, tords a coll, arc, cabres amb cans i llaç,...).

Classe C. Són llicències especials per caçar amb reclams de perdiu mascle, amb falcons o amb fura, i necessiten anar acompanyades d'una llicència del tipus A (si s'utilitzen armes de foc) o B (si no s'utilitzen armes de foc).

Recàrrec per a caça major: És un suplement de les llicències de A o B per poder caçar peces de caça major.

El nombre de llicències en vigor pel període d'anàlisi és de 21.323 (Taula 7). El

Taula 6. Persones titulars de llicència de caça distribuïdes per gèneres i en relació als grups de població a partir de 15 anys, 2013.
Table 6. *Hunting licenses distributed by genres and in relation to population groups from 15 years, 2013.*

Municipi	Titulars de llicència de caça 2013	Titulars llicència de caça 2013 masculina	Titulars llicència de caça 2013 femenina	Població masculina 2013, a partir de 15 anys	Població femenina 2013, a partir de 15 anys	% de titulars masculins sobre població masculina a partir de 15 anys	% de titulars femenins sobre població femenina a partir de 15 anys
Alaró	367	359	8	2.098	2.166	17,11	0,37
Alcúdia	299	296	3	8.607	8.421	3,44	0,04
Algaida	326	323	3	2.348	2.187	13,76	0,14
Andratx	153	150	3	4.536	4.512	3,31	0,07
Ariany	66	63	3	406	391	15,52	0,77
Artà	248	238	10	3.081	3.145	7,72	0,32
Banyalbufar	16	15	1	294	231	5,10	0,43
Binissalem	164	163	1	3.070	3.189	5,31	0,03
Búger	40	40	0	450	443	8,89	0,00
Bunyola	261	250	11	2.699	2.769	9,26	0,40
Calvià	518	511	7	22.216	22.197	2,30	0,03
Campanet	153	150	3	1077	1.127	13,93	0,27
Campos	497	491	6	4.297	4.276	11,43	0,14
Capdepera	174	174	0	4.861	4.739	3,58	0,00
Consell	108	108	0	1.572	1.517	6,87	0,00
Costitx	74	72	2	522	520	13,79	0,38
Deià	33	33	0	342	330	9,65	0,00
Escorca	15	14	1	136	96	10,29	1,04
Esporles	200	198	2	2.053	2.099	9,64	0,10
Estellencs	16	14	2	176	158	7,95	1,27
Felanitx	751	746	5	7.353	7.271	10,15	0,07
Fornalutx	9	9	0	308	292	2,92	0,00
Inca	631	619	12	12.679	12.729	4,88	0,09
Lloret	75	74	1	536	540	13,81	0,19
Lloseta	290	283	7	2.358	2.364	12,00	0,30
Llubí	101	101	0	954	966	10,59	0,00
Llucmajor	1.075	1055	20	15.780	15.439	6,69	0,13
Manacor	889	869	20	16.981	17.281	5,12	0,12
Mancor	151	140	11	541	549	25,88	2,00
Maria	124	123	1	929	887	13,24	0,11
Marratxí	593	580	13	14.386	14.423	4,03	0,09
Montuïri	170	169	1	1.219	1.171	13,86	0,09
Muro	230	229	1	2.953	2.936	7,75	0,03
Palma	4.409	4328	81	163.432	174.633	2,65	0,05
Petra	167	166	1	1.157	1.204	14,35	0,08
Pollença	456	453	3	6.830	7.003	6,63	0,04
Porreres	349	345	4	2.374	2.268	14,53	0,18
Puigpunyent	57	57	0	808	835	7,05	0,00
Sa Pobla	286	283	3	5.334	5.203	5,31	0,06
Sant Joan	89	89	0	824	864	10,80	0,00
Sant Llorenç	158	158	0	3.278	3.311	4,82	0,00
Santa Eugènia	90	90	0	721	716	12,48	0,00
Santa Margalida	307	302	5	5.298	5.117	5,70	0,10
Santa Maria	287	283	4	2.630	2.711	10,76	0,15
Santanyí	444	440	4	5.106	5.002	8,62	0,08
Selva	262	254	8	1.645	1.632	15,44	0,49

Sencelles	112	111	1	1.374	1.343	8,08	0,07
Ses Salines	182	181	1	2.301	2.256	7,87	0,04
Sineu	163	161	2	1.543	1.586	10,43	0,13
Sóller	763	751	12	6.118	6.110	12,28	0,20
Son Servera	229	226	3	4.650	4.690	4,86	0,06
Valldemossa	124	122	2	893	871	13,66	0,23
Vilafranca	146	145	1	1.163	1.227	12,47	0,08
Altres	217	SD	SD	SD	SD	SD	SD
Indet.	122	SD	SD	SD	SD	SD	SD
TOTAL	**18.236**	**17.604**	**293**	**359.297**	**369.943**	**4,90**	**0,08**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca i IBESTAT (Institut d'Estadística de les Illes Balears).
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local and IBESTAT (Institute of Statistics of the Balearic Islands).

78,60 % de llicències expedides són de classe A, el 7,69 %, de classe B i el 13,71 %, de classe C. Cal destacar la gran predominança de les llicències genèriques, si bé és remarcable el nombre de caçadors (7,69 % del total) que practiquen la caça exclusivament sense armes de foc, que es correspon sobretot amb modalitats tradicionals, i l'elevada afició a la caça de la perdiu amb reclam (11,46 % del total de llicències). També s'han expedit 2.573 recàrrecs per a la caça major, xifra que suposa que el 13,36 % dels caçadors han tramitat la llicència de caça a Mallorca per practicar la caça major. Els recàrrecs de caça major van associats a les llicències de caça A1, A2, B1, B2 i A3, i habiliten a la persona interessada a la pràctica de la caça major. En el 2013, pràcticament una de cada set llicències susceptibles de disposar recàrrec, disposa de l'habilitació per a la pràctica de la caça major (Taula 8).

Taula 7. Distribució de las tipologies de llicències de caça expedides a Mallorca, 2013.
Table 7. *Distribution of the types of hunting licenses issued in Mallorca, 2013.*

Llicència	Habilitació	Nombre	%
A1	Caça amb arma i sense arma, per a majors de 18 anys	16.627	77,98
A2	Caça con arma i sense arma, per a menors, de 14 a 18 anys	133	0,62
B1	Caça sense arma, per a majors de 18 anys	1.569	7,36
B2	Caça sense arma, per a menors, de 14 a 18 anys	70	0,33
C1	Falconeria	112	0,53
C2	Perdiu amb reclam	2.444	11,46
C3	Fura	269	1,26
A3	Llicència temporal d'un mes per a caça menor (no comunitaris)	62	0,29
C5	Llicència d'un mes per a trofeu de caça homologable	37	0,17
Total		**21.323**	**100**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca. Nota: Les llicències C sempre han d'anar acompanyades d'una de tipus A o B.
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local. Note: Licenses C must always be accompanied by an A or B type.

Origen de les persones titulars de llicència de caça

La gran majoria dels titulars de llicència de caça (96,41%) són de la comunitat autònoma de les Illes Balears i la resta es distribueix entre altres regions espanyoles (0,53%), estrangers (2,62%, dels quals un 2,26% són de la Comunitat Europea i un

Taula 8. Recàrrecs de caça major expedits a Mallorca, 2013.
Table 8. *Major hunting surcharges issued in Mallorca, 2013.*

Recàrrec	Habilitació	Nombre	% sobre llicències amb R
R	Recàrrecs per a la pràctica de la caça major	2.573	13,93

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.

Taula 9. Origen de las persones titulars de llicència de caça a Mallorca, 2013.
Table 9. *Origin of the owners of hunting licenses in Mallorca, 2013.*

Origen	Númer	%
CAIB	17.581	96,41
Altres comunitats	96	0,53
Comunitat Europea	413	2,26
No Comunitaris	65	0,36
Indeterminat	81	0,44
Total	**18.236**	**100,00**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca.
Source: Own elaboration based on the data offered by the Consell de Mallorca Hunting Service - Departament de Desenvolupament Local.

0,36% són extracomunitaris) i indeterminats per falta de dades (0,44%), (Taula 9).

Sobre aquest apartat cal destacar la relativa importància dels caçadors de la Comunitat Europea (2,26 %), molt per sobre dels procedents d'altres comunitats espanyoles (0,53 %). Encara que el percentatge sigui modest (0,36%) també s'han de tenir en compte els turistes de països no inclosos a la Unió Europea, que solen practicar la caça major. Els estrangers residents solen aprofitar l'estada per practicar la caça, mentre que la resta són turistes atrets per la caça menor als vedats intensius (arruixos de perdiu, principalment) o per la caça major (trofeu de la cabra salvatge mallorquina). Els viatjants de caça menor solen ser britànics o de països del centre i Nord d'Europa, i vénen en grups. En canvi, els turistes de caça major solen ser americans, russos, àrabs o europeus que viatgen individualment o en grups molt reduïts.

Discussió

El present treball resulta interessant per oferir una foto fixa del nombre total de persones caçadores i la seva distribució municipal, edats i gènere. A més a més, s'obtenen índexs de la importància del col·lectiu amb relació a la població total i s'analitzen aspectes com ara les tipologies més freqüents o la importància del turisme cinegètic. Tot en conjunt, dades imprescindibles per avaluar amb profunditat el valor humà de la caça dins el context insular.

La primera xifra a destacar és l'existència de 18.236 persones titulars de llicències de caça a Mallorca per a al període objecte d'estudi. Palma, amb pràcticament la meitat de la població de l'illa, és el municipi amb major nombre de titulars llicències de caça, amb 4.406. El municipis intermedis, amb més de 250 titulars de llicència, es situen al sud i sud-est de l'illa (excepte Ses Salines), Raiguer i encontorns de Palma, a més de Sóller, Santa Margalida, i Pollença. Finalment, els municipis de menys de 250 titulars de llicències de caça es localitzen al Pla, Llevant i a bona part de la serra de Tramuntana. En conjunt, existeix una alta correlació entre titulars de llicències de caça i la població i l'extensió de les demarcacions municipals.

Comparant Palma amb la part forana, una gran majoria dels titulars es concentra al municipi de Palma (24,18 % del total), i la resta (75,82 %) a la part forana. Per a l'any 1981 (Aguilar i Mayol, 1988), Palma aportava el 38,80 % de les llicències de caça (no de titulars) i la part forana el 61,20 % restant. D'aquí se'n deriva l'arrelament rural dels practicants de l'activitat cinegètica, que malgrat es trobin immersos dins una societat posturística encara senten atracció per la terra i per les activitats directament o indirectament relacionades amb el medi agrari. O el que significa el mateix, a major identitat urbana, major desconnexió amb la caça.

Pel que fa al nombre de persones caçadores amb relació a la població total, s'obté que per al conjunt de l'illa hi ha 2,11 persones titulars de llicència per cada 100 habitants (1 persona titular per cada 47 habitants). Les ciutats de Palma, Inca i Manacor configuren el tres principals pols d'atracció de municipis d'influència (la majoria amb façana litoral) en els quals es localitzen els valors més baixos de titulars de llicències de caça en relació amb la població total. D'altra banda, annexos a aquests pols, es localitzen agrupacions de municipis que basculen entorn a l'interior de l'illa, a més d'alguns altres de la Serra, que disposen dels valors més elevats. Per tant, aquí els municipis amb menor població i d'essència rural són els que assoleixen major protagonisme.

Per a l'any 2010 (Barceló, 2013), el percentatge de caçadors sobre la població total és d'un 2,21% a Espanya i d'un 1,22% pel conjunt d'Europa. La mitjana insular de 2,11 % es troba entremig de la mitjana nacional i l'europea, però molt més pròxima a la nacional. Per al 1981 (Aguilar i Mayol, 1988), el percentatge de llicències (no de titulars) sobre el conjunt poblacional és del 4,06%. Malgrat les discrepàncies entre titulars i llicències, en poc més de tres dècades es pot dir que el percentatge de gent aficionada a la caça en relació amb la població s'ha reduït entorn a un 50 %, arran principalment de l'increment dels habitants i, en menor mesura, al descens del nombre de persones que es dediquen a la pràctica venatòria.

La caça es practicada majoritàriament per homes. Les dones caçadores a Mallorca sols suposen l'1,64% del total. Aguilar i Mayol (1988), per a l'any 1981, apunten que la caça és un esplai típicament masculí: el percentatge de dones que obtenen llur llicència és inferior a un punt. Retornant a l'actualitat, un tret a considerar és que un terç de les dones amb llicència de caça practiquen l'activitat cinegètica sense arma de foc, destacant la modalitat tradicional de coll. En referència a l'anàlisi del nombre de titulars amb llicència de caça per gèneres en relació amb la població masculina i femenina susceptible de disposar de llicència, les xifres assoleixen un 4,90 % i un 0,08 %, respectivament. La distribució per municipis varia poc de la presentada en paràgrafs anteriors en el cas dels homes. En canvi, per al gènere femení, els municipis amb major percentatge de dones caçadores sobre la població femenina són municipis relativament petits localitzats a la serra de Tramuntana (Mancor, Estellencs, Escorca, Selva, Banyalbufar, Bunyola, Alaró,...) i al Pla de Mallorca (Ariany i Costitx), amb molt d'arrelament a la caça a coll.

Pel que fa a les edats dels titulars de les llicències de caça, s'observa que els grups d'edats de més de 50 anys superen els de menys de 50 anys. Així mateix, els caçadors amb més de 70 anys quasi doblen els caçadors amb menys de 30 anys i l'edat mitjana del titular de llicència de caça és de 53,5 anys. Es presenta una clara tendència a l'envelliment del col·lectiu associada una manca de relleu generacional. En el cas

d'altres comunitats espanyoles com Extremadura (Rengifo Gallego, 2012), s'aprecia també aquest mateix fenomen d'envelliment. Cal considerar també la possibilitat que hi ha hagi persones que s’incorporin al món cinegètic en edats adultes i, per tant, no apareixen en els grups d’edats juvenils (Barceló, 2006).

Durant el període avaluat, a Mallorca s'han expedit 21.323 llicències de caça. La gran majoria d'aquestes responen a la classe A (78,60 % del total), que són llicències genèriques i que habiliten tant a la caça amb arma de foc com sense. D'altra banda, les llicències per a modalitats exclusives de les Illes i / o fora arma de foc (7,69 %) i les llicències especials (13,71 % del total) compten amb un notori seguiment social reforçat en els darrers anys per la promoció que tant l'Administració, en base a la Llei de Caça, com les associacions específiques han fet d'aquestes pràctiques (foment de la caça de cabres amb cans i llaç, autorització a Mallorca de la caça de la perdiu amb reclam i bagues, autorització de la caça major amb arc, facilitats per a la pràctica de la falconeria, ordenació dels dies hàbils de caça del tord per evitar interferències entre modalitats,...).

Per a l’any 1981 i en el conjunt de les Illes Balears (Aguilar i Mayol, 1988), la majoria de caçadors (un 86,5% del total) són majors d’edat i sol·liciten caçar amb tot tipus d’arma (la majoria serà amb escopeta) i un nombre important (un 3,03% del total) renuncien a l’arma de foc: cal considerar que aquest nombre correspon a caçadors de filats (tords a coll o aucells fringíl·lids), encara que molts practicants d’aquestes formes de caça obtenen llicències de caça A3 (eren llicències de caràcter provincial, per a majors d’edat i tot tipus d’art de caça) i permetien practicar alternativament la caça amb arma de foc i altres modalitats. D'acord amb aquestes dades, entre 1981 i el 2013, el nombre de persones practicants de modalitats sense arma de foc és més del doble; aquest fet indica l'elevada transcendència de les arts tradicionals en el context insular que, lluny de desaparèixer, guanyen en seguiment pel seu rerefons autèntic i ancestral. Ara bé, també és necessari considerar que l'evolució territorial de Mallorca, amb un increment creixent de zones de seguretat degut a les construccions rururbanes i infraestructures, i l'existència d'un patró de caçador/a de cada vegada més major, trets que condicionen pràctiques sense armes i sovint estàtiques, com la caça a coll o la caça de la perdiu amb bagues.

Les llicències de caça obtingudes per persones d'altres comunitats autònomes de l'estat Espanyol o de l'estranger fan considerar la importància de Mallorca com a destí de turisme cinegètic. Es tracta d'un segment caracteritzat per l'alt poder adquisitiu dels turistes i per un impacte socioeconòmic molt positiu en l'àmbit del desenvolupament local en àrees de muntanya i espais d'alta ruralitat, com la serra de Tramuntana.

Sobre la base de les dades referents a l'any 2008 que apareixen publicades en el llibre *La Caça a Mallorca* (Barceló, 2009), es realitzen una sèrie de comparacions (Taula 10) amb la intenció de determinar a curt termini l'evolució de determinats indicadors cinegètics. No són possibles a major rang temporal atenent a que no es disposen de totes les sèries evolutives i les metodologies de classificació són dispars.

Entre el 2008 i el 2013, s'ha produït un descens de 3.025 titulars de llicències de caça (-14,22 %). Com a causes a valorar, a més de la manca de relleu generacional, cal tenir en compte la conjuntura econòmica que ha afectat les Illes Balears, i Espanya en general, durant els anys d’estudi. És concretament a partir del 2008 quan els

Taula 10. Comparativa entre 2008 i 2013 de diferents indicadors sobre la caça a Mallorca.
Table 10. *Comparison of hunting indicators in Mallorca, 2008 - 2013.*

	Any 2008	Any 2013	Diferència	% de diferència
Titulars de llicències caça	21.261	18.236	-3.025	-14,22
Dones caçadores	388	293	-95	-24,48
Titulars/100 habitants	2,61	2,11	-0,5	-19,15
Recàrrecs de caça major	2.650	2.573	-77	-2,90
Caçadors altres CCAA	144	96	-48	-33,3
Caçadors no comunitaris	19	65	+46	+242,10

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Barceló (2009) i de les dades ofertes pel Servei de Caça del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca (2013).
Source: Own elaboration based on data from Barceló (2009) and data provided by the Consell de Mallorca Hunting Service-Departament de Desenvolupament Local (2013).

efectes de la crisi afecten tots els sectors de les Balears, però en major mesura tot el relacionat amb la construcció i la demanda de mà d'obra. Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el 2007 la taxa d'atur de la població de les Illes Balears era del 9,15% el primer trimestre i del 9,01 % el quart trimestre. En canvi, el 2012 la taxa d'atur és del 28,01 % el primer trimestre i del 24,03% el quart trimestre (es prenen com a referència el primer i el quart trimestre, que és quan més es practica l'activitat cinegètica). És lògic que en una situació d'austeritat econòmica, la ciutadania prescindeix d'allò referent a l'oci i a l'esbarjo (en aquest cas, la caça). A Balears, el 2012 l'atur afecta gairebé una de cada tres persones, i entre 2007 i el 2012 es triplica el nombre d'aturats. L'efecte és més acusat en el cas de les dones titulars de les llicències de caça, atès que la disminució entre 2008 i 2013 és pròxima al 25 %. La sèrie històrica continuada de llicències de caça a les Illes Balears entre 1933 i 2010 permet observar els diferents períodes de recessió d'actius en la pràctica cinegètica (Guerra Civil, postguerra, arribada de la mixomatosi o accident nuclear de Txernòbil), però en cap cas fins aleshores es detecta un escenari similar al recent que es correspon amb una forta crisi econòmica, combinada amb una manca de relleu generacional.

Com a causes coadjuvants als arguments descrits, també cal plantejar els efectes d’ajustament de la pressió de caça derivats dels processos de rururbanització i dels nous usos turístics i recreatius en el medi rural (Binimelis i Ordinas, 2012) que a la pràctica, en termes territorials, es tradueixen en un augment de les zones de seguretat i de disminució de l’espai per a la pràctica de la majoria de les modalitats. Altrament, cal tenir en consideració el fet que hi ha persones que tramiten la llicència de caça sols per poder disposar o conservar el permís d'armes, el qual es renova per norma general cada 5 anys (o cada 2 anys si el titular té entre 60 i 70 anys, o anual si el titular té més de 70 anys). En aquest sentit i segons l'any, és possible que varií el nombre de tramitacions de llicències de caça que es realitzen per obtenir el permís d'armes, la qual cosa ineludiblement fa variar a l'alça o a la baixa les dades relatives a practicants de l'activitat cinegètica. En línia amb aquest argument, el 2008 (Barceló, 2015) el nombre de titulars de llicències d'armes tipus E (llicència expedida per la Guàrdia Civil per a l'ús d'escopeta) ascendia a 26.887 mentre que el nombre de titulars llicències de caça sols era de 21.261. Aquestes xifres posen de manifest que el 2008 hi havia més de 5.000 persones que disposaven de llicència d'escopeta en vigor però no tenien llicència de caça. Si bé és cert que un reduït nombre de les persones que tenen llicència d'armes de tipus E es dediquen exclusivament al tir

esportiu (tir al plat, recorregut de caça, Compak Sporting,...), la resta ha de tenir alguna relació amb la caça. Això ens condueix a plantejar diverses hipòtesis quan a les persones que sols tramiten la llicència de caça per conservar el permís d'armes: ho fan per conservar armes, per disposar d'armes com a mesura de seguretat, persones amb afició a la caça però que sols tramiten la llicència esporàdicament,... La resolució d'aquestes qüestions mereixen anàlisis de fons molt complexos que defugen dels objectius d'aquest estudi.

Retornant a la Taula 10, si es té en compte el percentatge de titulars de llicència de caça per cada 100 habitants es presenta una variació negativa de - 0,5 punts (-19,15 %) entre 2008 i 2013. A més de la disminució del col·lectiu de caçadors, la població total de l'illa durant aquest període ha augmentat un 2,19 % cosa que accentua la minva del percentatge de caçadors en relació al conjunt de la ciutadania.

Quant als grups d'edat dels titulars de llicències de caça, s'observa que tots els grups, menys el de 61 a 70 anys i el de més de 81 anys, han disminuït. Aquestes dades tornen a indicar símptomes envelliment per manca relleu generacional, encara que també s'ha de tenir en compte la crisi econòmica. Amb tot, s'ha passat d'una edat mitjana del caçador mallorquí de 52 anys per al 2008 (Barceló, 2008) a 53,5 anys per al 2013.

La tendència dels recàrrecs per a la pràctica de la caça major és mínimament a la baixa, el nombre de caçadors d'altres comunitats autònomes es redueix en un terç i destaca l'espectacular increment de les visites de turistes no comunitaris (242,10 %), atrets principalment pel trofeu de la cabra salvatge mallorquina.

Els resultats obtinguts demostren que socialment la caça és una activitat dinàmica i, en una societat post turística com la mallorquina, està molt associada a les tendències econòmiques del moment i de l'entorn. L'heterogeneïtat de l'estructura social i ocupacional de la població insular denota diferències molt significatives en el territori que sobrepassen l'abast d'aquest estudi. És ben segur que hi ha inèrcies de fons i molt complexes que fan que la caça a Mallorca perduri amb força en el temps i en l'espai, malgrat els efectes de la crisi econòmica recent i la urbanització creixent. Per exemple, cal apuntar com a hipòtesis que la vinguda per raons laborals de gent de comunitats molt caçadores com les dues castelles, Andalusia o Extremadura ha pal·liat un descens més pronunciat de caçadors mallorquins que amb el temps han deixat la caça per desvinculació amb la identitat rural o per l'emergència de noves activitats d'oci. Amb tot, es pot afirmar, per una banda, que la vida i l'oci urbà és contraposat a l'afició venatòria, i per l'altra, que la caça encara avui i sobretot a la part forana juga un paper molt destacat com a activitat de recreació rural en un marc geogràfic clarament postfordista i desagraritzat.

La manca de relleu generacional, accentuada per la recessió econòmica del moment, es presenta com el principal problema social al qual s'enfronta l'activitat cinegètica a Mallorca. Un col·lectiu que assoleix més del 2% de la població total de Mallorca i gestiona més del 90% de la superfície insular ha de tenir capacitat per plantejar solucions convincents per donar continuïtat a l'activitat des del punts de vista social, ambiental i econòmic. En el cas d'Extremadura i pel que fa als reptes de manca de relleu generacional, Rengifo Gallego (2012) proposa treballar per transmetre una imatge associada de la caça amb la conservació entre els grups més joves de la societat. En aquesta tasca s'hi

han d'implicar els col·lectius de caçadors, les empreses del sector i l'administració.

En termes socials, les entitats, institucions i administracions amb competències en la matèria han de valorar la necessitat de difusió de la cultura cinegètica entre tots els sectors socials, especialment el jovent, i pel que fa a la promoció de la integració de la dona, considerant l'alta rellevància dels valors d'educació ambiental, salubritat, identitat cultural i patrimoni etnològic. Ambientalment, s'ha de considerar un flux en dos sentits: d'una banda és necessari aplicar mesures que compatibilitzin aprofitament, conservació i ètica, i de l'altra, s'ha d'invertir el model de conservació impositiu de dalt a baix, potenciant el de baix a dalt, partint de la implantació territorial, i la identitat cultural de la població rural. I econòmicament, cal valorar l'activitat econòmica que es genera entorn a la caça, qüestió tremendament complexa. Finalment, el paper de l'administració, amb arguments tècnics estratègics de planificació i ordenació i una normativa clara, és fonamental perquè la caça perduri socialment en el temps actuals sense perdre el caràcter tradicional i coadjuvant en la gestió dels hàbitats i de les espècies.

Conclusions

L'afició per l'activitat cinegètica juga un paper important dins la societat mallorquina. Hi ha 1 titular de llicència de caça per cada 47 habitants.

La persones que practiquen l'activitat cinegètica es distribueixen arreu de l'illa, si bé abunden més en els municipis que pertanyen a la part forana i amb caràcter rural que no dins la capital ni les grans ciutats.

La caça és una activitat preferentment practicada pel gènere masculí. Caldria fer esforços per incorporar la dona dins el sector i així pal·liar les amenaces i punts dèbils que afecten l'entorn social de la caça.

Es detecta una tendència a l'envelliment del col·lectiu de cinegètic, derivat d'una clara manca de relleu generacional.

Les modalitats tradicionals pròpies de l'illa de Mallorca caracteritzades per no utilitzar arma de foc (caça del tord a coll, caça de cabres amb llaç, caça de la perdiu amb reclam i bagues i caça del conill amb cans eivissencs), a més de modalitats tradicionals convencionals, presenten un elevat percentatge de seguidors que les practiquen en exclusivitat.

Mallorca es posiciona clarament com un destí de turisme cinegètic emergent, fonamentat en la presència d'espècies exclusives (cabra salvatge mallorquina), vedats intensius de caça menor i característiques estructurals pròpies d'un entorn turístic consolidat (clima, accessibilitat, infraestructura d'allotjament i serveis,...).

Es detecta, entre el 2008 i el 2013, una important caiguda del nombre de titulars de llicències de caça que pareix ésser que respon principalment al binomi crisi econòmica - manca de relleu generacional.

Ateses les xifres comparatives de titulars de llicències i considerant el nombre de titulars de llicències d'armes, pareix ésser que hi ha un elevat nombre potencial de persones aficionades a la caça que per diverses raons no practiquen l'activitat durant el període d'estudi. Una de les causes a considerar són els canvis territorials en el món rural que produeixen nous equilibris quan a capacitat de càrrega cinegètica.

És important que l'administració competent en matèria de caça compti amb el programari adequat i dels mitjans adients per disposar d'estadístiques al dia sobre els

aspectes socials de la caça (titulars de llicències, llicències expedides, turistes estrangers,...) per tal de poder auditar temporalment l'evolució i la tendència de l'activitat cinegètica.

L'estudi social de la caça és un dels fonaments bàsics per iniciar altres projectes d'investigació conduents a detectar les problemàtiques que afecten al sector, avaluar la capacitat de càrrega del medi o a dissenyar models de gestió i planificació cinegètica. A grans trets, la caça és una activitat que mitjançant criteris d'ordenació sostenibles pot contribuir en gran manera a l'assoliment d'objectius conservacionistes i de desenvolupament rural del segle XXI.

Agraïments

Els autors d'aquest article volem agrair l'ajut i col·laboració del Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca, al Consorci Eurolocal-Mallorca i a tot el personal del Servei de Caça de la Direcció Insular de Cooperació Local i Caça del Consell de Mallorca.

Així mateix, agraïm l'aportació de dades i revisions realitzades per Antònia Rosselló, Consuelo Novo, Àngel García, Javier Vidal i Sebastià Ferragut del Servei de Caça del Consell de Mallorca, i del Dr. Miquel Grimalt i del Dr. Jaume Binimelis del Departament de Geografia de la UIB.

Referències bibliogràfiques

Aguilar, R. i Mayol, J. 1988. Evolució i distribució recent del nombre de caçadors a les Balears. *Treballs de Geografia*, 40: 61-65.

Anuario de Estadística.

Barceló, A. 2006. La Societat de Caçadors de s'Horta avui. *In*: Barceló, A. i Seguí, B. (ed.). *Societat de Caçadors de s"Horta, 25 anys*. Caça i Medi Natural. 161- 170.

Barceló, A. 2009. *La Caça a Mallorca*. Mallorca: Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.

Barceló, A. 2015. *Caça, territori i societat a Mallorca*. Tesi doctoral. UIB.

Barceló, A. 2015. *La Caça a Menorca (2): Les espècies de caça a Menorca, terrenys de caça i caçadors.* Menorca: Col·lectiu Folklòric de Ciutadella (núm.104).

Barceló, A. i Grimalt, M. 2014. La huella cinegética en Mallorca. Piedra en seco y gestión de la caza. *In*: Pavón, D.; Ribas, A.; Ricart, S.; Roca, S.; Salamaña, I i Tous, C. (Eds). *XVII Coloquio de Geografía Rural. Revalorizando el espacio rural: leer el pasado para ganar el futuro*. Girona: Documenta Universitaria, pp. 745-758.

Barceló, A.; Grimalt, M. i Binimelis, J. 2015. Implicaciones territoriales, sociales y ambientales de las sociedades de cazadores locales en Mallorca. *In*: De la Riva, J.; Ibarra, P.; Montorio, R. y Rodrigues, M. (Eds). *XXIV Congreso de la Asociación de Geógrafos Españoles. Análisis espacial y representación geográfica: innovación y aplicación.* Zaragoza: Departamento de Geografía y Ordenación del Territorio, Universidad de Zaragoza, pp 1543-1552.

Binimelis, J. i Ordinas, A. 2006. El turisme rural i les activitats de recreació: una solucio als problemes de l'agricultura balear. *In*: Picornell, M. (dir). *Per una nova cultura del turisme*. INESE. Palma. 81-86.

Binimelis, J. i Ordinas, A. 2012. Paisatge i canvi territorial en el món rural de les Illes Balears. *Territoris*, 8: 11-28.

Brunet, P. J. 1988. Aspectes geogràfics i socials de la caça i dels vedats a Mallorca. *Treballs de Geografia*, 35, *Miscelanea 1978 – 1979*, 25-34.

Brunet, P. J. 1985. La caza en las Baleares. *El Campo, boletín de información agraria*, 100, 32-34.

Cañellas, X. 1992. Converses amb caçadors valldemossins: Francisca Colom Colom. *Miramar, 10. Plecs de Cultura Popular II: La Caça*, XXVIII.

Decreto 506/1971, de 25 de marzo, por el que se aprueba el Reglamento para la ejecución de la Ley de Caza de 4 de abril de 1970. BOE núm. 76, de 30 de març de 1971.

Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial, SL (2009). *Estat del Medi Ambient de les Illes Balears 2006 - 2007*. Capítol 6. Biodiversitat Terrestre. Palma de Mallorca: Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.

Garrido, J. L. 2012 *La caza. Sector económico. Valoración por subsectores*. FEDENCA - EEC. Madrid. 24 pp.

Gutiérrez, J. E. 2013. El potencial de las sociedades de cazadores como herramienta de conservación en España. *Ecosistemas* 22(2):104-106 [Mayo -Agosto 2013]

Instituto Nacional de Estadística. Distribución porcentual de los activos por sector económico y provincia. http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=3994

Trofeo 2010. La caza en las autonomías. *Trofeo Caza*, 480: 92-130.

Ley 1/1970, de 4 de abril, de caza. BOE núm. 82, de 6 de abril de 1970.

Llei 1/1991, d'Espais Naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears. BOIB núm. 31, de 09 de març de 1991.

Llei 3/2013, de 17 de juliol, de modificació de la Llei 6/2006, de 12 d'abril, balear de caça i pesca fluvial, i modificada per la Llei 6/2007, de 27 de desembre, de mesures tributàries i economicoadministratives. BOIB núm. 106, de 30 de juliol de 2013.

Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO). BOIB núm. 85, de 4 de juny de 2005.

Lluís Salvador, Arxiduc d'Aústria (1847-1915). 1989. *Las Baleares por la palabra y el grabado, 6. Mallorca: parte general.* Caja de Baleares Sa Nostra, Palma.

López Ontiveros, A. 1994. Caza, actividad agraria y geografía en España. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 24: 111-130.

Martínez Garrido, E. 2009. Visiones territoriales del boom cinegético español, 1970 – 1989. *Boletín de la Asociación Española de Geógrafos*, 51: 325-351.

Mas, A. 2014. Una visión de fondo sobre la conservación de la cabra salvaje mallorquina a través de su funcionalidad ambiental. *In*: Seguí, B., Sanz, A. (ed), Barceló, A., García, A., Santandreu, J. i Vidal, J. *Boc Balear, cuatro milenios de historia, diez años de homologación*. Consell de Mallorca, Departament de Medi Ambient con la colaboración del Capítulo Balear del SCI, del Safari Club Internacional y el El Premio Ullmann para Trofeos Europeos de Caza Mayor. Palma. 41-43.

Masseti, M. 2009. The wild goats, *Capra aegagrus* Erxleben, 1777, of the Mediterranena Sea and Eastern Atlantic Ocean Islands. *Mammal Review*, 39(2): 141-157.

Masseti, M. 2014. The wild goats, *Capra aegagrus* Erxleben, 1777, of the Mediterranena Islands. In: Seguí, B., Sanz, A. (ed), Barceló, A., García, A., Santandreu, J. i Vidal, J. Boc Balear, cuatro milenios de historia, diez años de homologación. Consell de Mallorca, Departament de Medi Ambient con la colaboración del Capítulo Balear del SCI, del Safari Club Internacional y el El Premio Ullmann para Trofeos Europeos de Caza Mayor. Palma. 94-107.

Reglament 1/2012 del Consell Insular de Mallorca pel qual es regulen les vedes i els recursos cinegètics, aprovat definitivament en data 9 de febrer de 2012. BOIB núm. 30, 25 de febrer de 2012.

Reichenov, A. 1888. Die Wieldziege der Insel Joura. *Zoologische Jahrbücher*, 3: 591-597.

Rengifo Gallego, J. I. 2008. La oferta de caza en España en el contexto del turismo cinegético internacional: las especies de caza mayor. *Ería* (78-79): 53-68.

Rullan, O. 1986. Els noms dels colls de tords d'Esporles, vall de Superna i Banyalbufar Oriental. *Butlletí de la Societat d'Onomàstica*: 224-251.

Seguí, B., Payeras, Ll., Ramis, D., Martínez, A., Delgado, J. V. i Quiroz, J. 2005. La cabra salvaje mallorquina: origen, genética, morfología, notas ecológicas e implicaciones taxonómicas. *Bull. Soc. Hist. Nat. Balears*, 48: 121-151.

Webs
http://www.face.eu/ [Consulta: desembre 2013]
http://www.ine.es/ [Consulta: gener 2018]
http://www.ibestat.caib.es/ [Consulta: novembre 2014]
http://www.mapama.gob.es/es/estadistica/temas/publicaciones/anuario-de-estadistica/#para4 [Consulta: gener 2015]